

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПОЛІТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Гуманітарний факультет
Кафедра міжнародних відносин та права**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
здобувачів вищої освіти при підготовці
до лекційних занять з дисципліни
«ДИПЛОМАТИЧНА ТА
КОНСУЛЬСЬКА СЛУЖБА»**

Одеса: ОНПУ , 2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський національний політехнічний університет
Гуманітарний факультет
Кафедра міжнародних відносин та права

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
при підготовці до лекційних занять з дисципліни
«ДИПЛОМАТИЧНА ТА КОНСУЛЬСЬКА СЛУЖБА»
для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 291
«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні
студії» денної форми навчання
II курсу, III семестру

**Розглянуто та затверджено на засіданні
кафедри міжнародних відносин та права**

Протокол № 1 від «28» серпня 2020 р.

Одеса: ОНПУ – 2020

Методичні вказівки до самостійної роботи при підготовці до лекційних занять з дисципліни «Дипломатична та консульська служба» для здобувачів вищої освіти спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» денної форми навчання II курсу III семестру / Укл.: Латишева В. В. Одеса: ОНПУ, 2020. 10 с.

ЗМІСТ

Загальні положення	4
СЕМЕСТРОВИЙ МОДУЛЬ 1	5
Змістовний модуль 1. Дипломатична служба	5
Завдання на самостійну роботу відповідно до змістовного модулю 1	6
СЕМЕСТРОВИЙ МОДУЛЬ 2	6
Змістовний модуль 2. Консульська служба	6
Завдання на самостійну роботу відповідно до змістовного модулю 2	7
Рекомендована література	7

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Дисципліна «Дипломатична та консульська служба» є складовою частиною вивчення циклу дисциплін загальної підготовки вибіркової частини навчального плану.

Дисципліна є професійно-орієнтованою дисципліною освітньо-професійної програми підготовки фахівців з міжнародних відносин і має за мету сформувати у здобувачів вищої системи знань, щодо особливостей та діяльності сучасної дипломатичної та консульської служби України.

Дисципліна викладається протягом третього семестру, складається із лекційних та практичних занять та закінчується заліком.

Мета дисципліни – надання теоретичних і практичних знань здобувачам вищої освіти щодо основних характеристик, особливостей та організації сучасної дипломатичної та консульської служби України, сформувати у здобувачів вищої освіти сучасне мислення з міжнародних відносин, ознайомити здобувачів вищої освіти з сучасним станом роботи української дипломатичної і консульської служб, а також базовими поняттями, умовами та правилами дипломатичної і консульської служби; роботою дипломатичної і консульської служби України.

Завданням дисципліни:

- сформувати у здобувачів вищої освіти чіткого уявлення про специфіку та понятійно-категоріальний апарат дипломатичної та консульської служби;
- оволодіти сучасними знаннями в галузі національного законодавства та міжнародного права щодо забезпечення й регулювання дипломатичної та консульської служби;
- опанувати систему і механізм діяльності Міністерства закордонних справ, його вітчизняних та закордонних підрозділів;
- знати основні завдання і функції дипломатичних і консульських установ та ін.

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни «Дипломатична та консульська служба» є комплекс самостійних робіт здобувача вищої освіти з метою більш глибокого оволодіння матеріалом у вільний від обов'язкових занять час.

Методичні вказівки містять перелік завдань, які здобувач вищої освіти має виконати, самостійно опрацювавши фахову вітчизняну та іноземну літературу, нормативно-правові акти міжнародного характеру тощо.

Перелік завдань для самоперевірки знань здобувачем вищої освіти в зазначених методичних вказівках згруповано за відповідними змістовними модулями, вони є орієнтиром при проведенні контрольного опитування під час лекційного заняття.

З усіма питаннями, які виникають у здобувача вищої освіти під час вивчення дисципліни, в тому числі при самостійній роботі та підготовці до аудиторних занять, він може звернутися до викладача (лектора та/або викладача з практичних занять) відповідно до графіку його консультацій щотижня, а також безпосередньо на лекційних заняттях.

СЕМЕСТРОВИЙ МОДУЛЬ 1

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ДИПЛОМАТИЧНА СЛУЖБА

Лекція 1. Поняття дипломатії та дипломатична служба. Виникнення та основні історичні типи дипломатії. ([2] С. 14-23; [4] С. 12-34; [5] С. 5-11; [6] С. 28-60; [7] С. 9-16;)

1. Поняття і визначення дипломатії. Дипломатія та дипломатична служба: роль, значення, задачі.
2. Форми та методи дипломатії.
3. Виникнення та формування основних історичних типів дипломатії.

Основні поняття: дипломатія, дипломатична служба, значення дипломатії, завдання дипломатії, форми дипломатичної діяльності, методи, історичні типи.

Лекція 2. Державні органи зовнішніх зносин.([1] С. 18-25; [2] С. 22-29; [3] С. 14-31; [5] С. 16-34; [7] С. 18-26;)

1. Поняття та особливості державних органів зовнішніх зносин, їх роль і місце в структурі державної влади.
2. Система органів зовнішніх зносин держави.
3. Нормативно-правова база зовнішніх зносин між державами.
4. Принципи, форми організації і методи роботи дипломатичної служби України.

Основні поняття: зовнішні зносини, структура зовнішніх зносин, система органів, принципи, функції, форми організації, методи дипломатичної діяльності.

Лекція 3. Встановлення дипломатичних відносин.([2] С. 34-40; [3] С. 32-46; [4] С. 39-52.)

1. Міжнародно-правові підстави для встановлення дипломатичних відносин.
2. Процедура відкриття дипломатичного представництва.
3. Види дипломатичних представництв: посольства і місії.
4. Завершення дипломатичної місії.

Основні поняття: дипломатичні відносини, встановлення дипломатичних відносин, припинення дипломатичних відносин, дипломатичне представництво, посольство, місія.

Лекція 4. Дипломатичні представництва: структура, персонал, функції. ([1] С. 29-35; [3] С. 67-82; [4] С. 112-119; [5] С. 73-89; [6] С. 65-72;)

1. Завдання, структура та методи роботи дипломатичних представництв.
2. Традиційні функції дипломатичних представництв.
3. Категоризація персоналу дипломатичних представництв. Дипломатичні класи та ранги.

Основні поняття: дипломатичне представництво, завдання дипломатичного представництва, типова структура, методи, функції, дипломатичний клас, дипломатичний ранг.

Лекція 5. Дипломатичні привілеї та імунітети.([2] С. 97-103; [3] С. 62-71; [7] С. 95-102.)

1. Походження інституту «дипломатичних привілеїв та імунітетів».
2. Початок і завершення дії привілеїв та імунітетів.
3. Привілеї та імунітети посольства (місії).
4. Особисті привілеї та імунітети персоналу дипломатичного представництва.

Основні поняття: дипломатичний привілей, дипломатичний імунітет, тривалість дії дипломатичних привілеїв та імунітетів.

Завдання на самостійну роботу відповідно до змістовного модулю 1

1. Визначте в чому на Вашу думку полягає роль дипломатичної діяльності?
2. Вкажіть якими імунітетами та привілеями користується родина дипломата?
3. Вкажіть які правові наслідки має процедура міжнародного визнання.
4. Наведіть визначення поняття «дипломатія» та «дипломатична служба».
5. Наведіть визначення дипломатичного представництва.
6. Наведіть визначення наукової категорії «дипломатичний ранг».
7. Назвіть основні форми дипломатичної діяльності.
8. Назвіть основні функції дипломатичної діяльності.
9. Назвіть методи дипломатичної діяльності.
10. Опишіть процедуру відкриття дипломатичного представництва.
11. Охарактеризуйте основні історичні етапи розвитку дипломатії.
12. Перерахуйте підстави припинення діяльності дипломатичного представництва.
13. Перерахуйте правові підстави оголошення представника дипломатичного представництва «persona non grata».
14. Назвіть функції дипломатичного представництва.
15. Розкрийте поняття «дипломатичні привілеї та імунітети».

СЕМЕСТРОВИЙ МОДУЛЬ 2

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. КОНСУЛЬСЬКА СЛУЖБА

Лекція 6. Консульські відносини та консульські установи. ([1] С. 65-74; [2] С. 122-126; [3] С. 94-106; [5] С. 90-94; [6] С. 82-95;)

1. Історія становлення консульських представництв.
2. Міжнародно-правова база встановлення та здійснення консульських відносин.
3. Класи консульських установ. Консульський корпус.
4. Основні напрямки діяльності консульських установ.
5. Завершення консульської місії.

Основні поняття: консульська служба, консульська установа, консульські класи, консульський корпус, консульська місія.

Лекція 7. Консульські привілеї та імунітети. ([2] С. 132-136; [3] С. 122-126; [4] С. 94-106; [5] С. 144-150; [7] С. 128-140;)

1. Історія виникнення та формування інституту консульських привілеїв та імунітетів.
2. Початок і завершення дії консульських привілеїв та імунітетів.
3. Привілеї та імунітети консульства як закордонного органу зовнішніх зносин держави.
4. Особисті привілеї та імунітети консульських посадових осіб.

Основні поняття: консульський привілей, консульський імунітет, спеціальний імунітет, особистий привілей, консульський збір.

Лекція 8. Специфічні галузі дипломатії. ([2] С. 2015-240; [4] С. 132-146; [6] С.139-152.)

1. Військова дипломатія.
2. Економічна дипломатія.
3. Дипломатія в культурній сфері.

4. Релігійна дипломатія.

Основні поняття: аташе, військова дипломатія, економічна дипломатія, культурна дипломатія, релігійна дипломатія, завдання, роль, функції.

Завдання на самостійну роботу відповідно до змістовного модулю 2

1. Назвіть в чому відмінність привілеїв та імунітетів консульських посадових осіб від дипломатичних агентів.
2. Визначте в яких випадках обсяг привілеїв та імунітетів дипломатичних агентів та консульських посадових осіб може бути однаковим.
3. Назвіть які правові наслідки наступають для консульської посадової особи при відмові його акредитуючої держави від привілеїв та імунітетів.
4. Охарактеризуйте поняття «абсолютний імунітет», і в яких випадках він застосовується.
  1. Визначте роль та значення військової дипломатії на сучасному етапі.
  2. Визначте роль та значення економічної дипломатії на сучасному етапі.
  3. Визначте роль та значення культурної дипломатії на сучасному етапі.
  4. Вкажіть чи є відмінність в обсязі привілеїв та імунітетів почесних та штатних консулів.
  5. Вкажіть яка різниця між повноваженнями, привілеями та імунітетами штатних та почесних консульських службовців.
  6. Наведіть порядок встановлення консульських відносин.
  7. Назвіть який нормативно-правовий акт України регулює консульську службу України.
  8. Назвіть який основний міжнародний документ регулює міждержавні консульські зносини.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Балабанов К. В. Дипломатична та консульська служба: підручник для студентів ВНЗ / К. В. Балабанов, М. В. Трофименко. Донецьк.: Вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2013. 432 с.
2. Крупеня І. М. Дипломатична та консульська служба [Текст] : [навч. посіб.] / І. М. Крупеня. Київ : КиМУ, 2019. 336 с.
3. Панов А. В. Дипломатична і консульська служба. Монографія / ПП «АУТДОР-ШАРК». Ужгород, 2015. 270 с.
4. Полтавець Т. Дипломатична служба в Україні та за кордоном [Електронний ресурс] / Т. Полтавець // Громадська думка про право творення, 2018. № 8 (152). С. 11–14. URL: <http://nbuv.gov.ua/images/dumka/2018/8.pdf>.
5. Турчин Я. Б. та ін. Дипломатична та консульська служба: підручник / Я. Б. Турчин, Л. О. Дорош, О. Я. Івасечко. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 332 с.
6. Турчин Я. Б. Дипломатична та консульська служба: навч. посібник / Я. Б. Турчин, О.Н. Горбач, Л. О. Дорош, О. Я. Івасечко, У. В. Ільницька. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 224 с.
7. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України : підручник / Л. Д. Чекаленко. Київ : LAT і К, 2015. 478 с.

Додаткова література

8. Бабій Д. В. Консульська легалізація офіційних документів / Д. В. Бабій // Нотаріат для вас. 2011. № 1/2. С. 91–92.
9. Вапнярчук Н. М. До питання ротації державних службовців дипломатичної служби / Н. М. Вапнярчук // Публічне право. 2012. № 3. С. 263–268.
10. Дипломатичні відносини України з країнами світу [Текст] : зб. наук. пр. Київ : LAT&K, 2012. 214 с.
11. Зленко А. М. Зовнішньополітична стратегія і дипломатія України [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А. М. Зленко ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Київський ун-т, 2008. 383 с.
12. Камінська О. І. Багатомовний тлумачний та перекладний словник дипломатичних термінів / О. І. Камінська та ін.; за ред. Т. Р. Кияка. Чернівці : Букрек, 2014. 171 с.
13. Копійка, М. Особливості формування іміджу України в міжнародному інформаційному просторі. / М. Копійка. // 2017. Гілея: історичні науки, філософські науки, політичні науки. Вип. 124 (№9), С. 266–269.
14. Міжнародні організації : навчальний посібник [Електронний ресурс] / укладачі: Т. В. Андросова, О. В. Кот, В. О. Козуб; вид. 2-ге, перероб. та доп. Електрон. дані. Харків : ХДУХТ, 2018. 235 с.
15. Міжнародні організації: навч. посібник / За ред. Козака Ю. Г., Ковалевського В. В., Логвінової Н. С. Київ: Центр навчальної літератури, 2009. 23 с. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1364/1/%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%96%20%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97.pdf>
16. Попова, Т. Наш імідж. Як Україну сприймають у світі. НВ журнал. URL: <https://nv.ua/ukr/opinion/nash-imidzh-jak-ukrajinusprijmajut-u-sviti-2459084.html>.
17. Савон К. В. Міжнародний імідж України: сучасний стан та перспективи / К. В. Савон // Актуальні проблеми політики, 2019. № 64. С. 97-103.
18. Сагайдак О. П. Посольство і консульство: організація і форми роботи: навч. посіб. / О. П. Сагайдак, П. Д. Сардачук. Київ: Знання, 2014. 320 с.
19. Україна дипломатична: науковий щорічник. Київ, 2020. 832 с.
20. Український дипломатичний словник / за ред. М.З. Масальського, Ю.М. Мороза.- 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2014. 814 с.
21. Федчишин С. А. Дипломатичне представництво України за кордоном: сучасні проблеми організації та правового забезпечення : монографія / С. А. Федчишин. Харків : ФІНН, 2011. 264 с.
22. Чекаленко Л. Д. Витоки української дипломатії [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. Д. Чекаленко ; Дипломатична академія України при МЗС України. Київ : LAT & K, 2010. 340 с.
23. Шуміленко А. П. Сучасна міжнародно-правова практика здійснення функцій дипломатичних представництв / А. П. Шуміленко // Публічне право. 2013. № 3. С. 119–126.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України (В поточній редакції від 15 березня 2016 р. на підставі Рішення Конституційного Суду України №1-рп/2016) // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141
2. Про затвердження Положення про Міністерство закордонних справ України: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 р. № 281 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2016-%D0%BF#Text>

3. Про дипломатичну службу. Закон України від 07.06. 2018 № 2449-VIII
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2449-19?lang=en>
4. Концепція державної програми співпраці із закордонними українцями на період до 2020 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 червня 2017 р. № 428-р.
URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/428-2017-%D1%80#n9>
5. Державна програма співпраці із закордонними українцями на період до 2020 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 травня 2018 р. № 344 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344-2018-%D0%BF#n16>
6. Віденська конвенція про дипломатичні зносини. ООН; Convention, International document on April 18, 1961. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_048?lang=en.
7. Про адміністративні правопорушення: Кодекс України від 07.12.1984 р. Дата оновлення 07.01.2018 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> Кодекс адміністративного судочинства України : Кодекс України від 06.07.2005 р. Дата оновлення 07.01.2018 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
8. Кодекс Торговельного мореплавства: Кодекс України від 23.05.1995 р. Дата оновлення 05.01.2017 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/176/95-вр>
9. Митний Кодекс України: Кодекс України від 13.03.2012 р. Дата оновлення 03.12.2017 р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
10. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України: Закон України від 21.01.1994 р. Дата оновлення 01.10.2016 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3857-12>
11. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 р. Дата оновлення 27.09.2017 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3773-17_76.
12. Про імміграцію : Закон України від 07.06.2011 р. Дата оновлення 25.06.2016 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2491-14>
13. Про участь України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки : Закон України від 23.04.1999 р. Дата оновлення 28.12.2015 р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/613-14>
14. Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північно-Атлантичного договору: Хартія від 09.07.1997 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_002
15. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: Пакт від 16.12.1966 р. http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_042
16. Про транскордонне співробітництво : Закон України від 24.06.2004 р. Дата оновлення 02.12.2012 р. Відомості Верховної Ради України, 2004. № 45. с.
17. Про міжнародні договори України : Закон України від 29.06.2004 р. Дата оновлення 20.07.2014 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>
18. Про Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні : Указ Президента України від 10.06.1993р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/198/93>

Ресурси мережі Internet

1. Державне підприємство «Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв» . URL: https://www.gdip.com.ua/pages/view/ukrana_diplomaticzna
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://portal.rada.gov.ua>
3. Офіційний сайт Кабінету міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua>
5. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/>
6. Українська призма. Рада зовнішньої політики України. URL: <http://prismua.org/publication/interview/>

Бібліотеки України

1. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.nplu.kiev.ua/>
3. Національна парламентська бібліотека. URL: <http://nplu.org/>
4. Одеська національна наукова бібліотека URL: <http://www.odnb.odessa.ua/>